

Cumhuriyet Halk Partisi
Araştırma, Bilim ve Yönetim Platformu

POLİTİKA NOTU

Eğitim Sistemi Tartışmaları

CHP Ne Öngörüyor: **1 + 8 + 4**

*CHP: Eşit, Parasız ve Nitelikli
Eğitim*

Cumhuriyet Halk Partisi'nin savunduğu eğitim modeli, bir yıl okul öncesi eğitim, sekiz yıl kesintisiz temel eğitim ve meslek eğitimini de içeren dört yıl lise düzeyinde eğitim, yani **1+8+4** modelidir.

Eğitime verilmesi gereken önem ve öncelik, tüm gelişmiş ülkelerin üzerinde uzlaşma sağladığı bir konudur. Eğitim, her şeyden önce olgun, erdemli, iyi yurttaş yetiştirmek içindir. Eğitim, çocuğun kişiliğinin gelişmesi, bireyin özgürlüğünün artması ve hoşgörü sahibi olması içindir. Eğitim, toplumsal gelişme, ekonomik ilerleme, refah artışı, kültürel zenginleşme, sosyal adalet ve demokrasinin kökleşmesi içindir. Eğitim, yoksulluğun ortadan kaldırılması ve insanların meslek sahibi olabilmeleri içindir.

AKP'nin 4+4+4'ü fırsat eşitliğini yok ederek sınıfsal farklılıkları derinleştiren ve yoksul aileleri daha da yoksullaştıran bir eğitim modelidir.

Eğitim sistemi, iyi yurttaşlar ve ülke ekonomisinin gerek duyduğu vasıflı işgücünü yetiştirmeyi hedeflemelidir. Eğitim bugünün olduğu kadar yarınların da sorunudur. Bu nedenle yeni kuşakların yetiştirilmesinde, gelecekte neler olacağı göz önünde bulundurulmalıdır. Bu hedefe ulaşmak için çocuklara okuryazarlık, eleştirel düşünce ve yaşam boyu öğrenme yetileri kazandıran sağlam bir temel eğitim sürecine ihtiyaç vardır. Türkiye'nin en büyük zenginlik kaynağı olan genç nüfusumuzun değerlendirilmesi, çocuklarımızın ve gençlerimizin en iyi biçimde eğitim almasına bağlıdır.

CHP'nin, AKP Hükümeti tarafından yapılan düzenlemelere getirdiği en temel itirazı, kamuoyunun dikkatini eğitim sistemimizdeki eşitsizlik ve düşük kalite sorunlarından uzaklaştırmasıdır.

Zorunlu ve Kesintisiz Temel Eğitim

CHP, yayımladığı *Eğitim: Eşit Fırsat Yaşam Boyu Öğrenme* raporunda, Türkiye'de eğitimin iki temel hedefinin eşitlik ve niteliğin artırılması olduğunu belirtmiştir. Bu bakış ve anlayıştan yola çıkarak, ülkemizde zorunlu eğitimin süresinin 12 yıla uzatılmasını kararlılıkla savunmaktadır. Eğitimde arzu edilen hedeflere ulaşılabilesi için vazgeçilmez koşullardan bir diğeri de uzun süreli kesintisiz temel eğitimidir. Kesintisiz eğitim yapan ülkelerde eğitim ve refah göstergeleri birbirine paralel olarak ilerlemektedir. En az dokuz yıl kesintisiz eğitim yapan Avustralya, Yeni Zelanda, Finlandiya ve Danimarka gibi ülkeler gelişmişlik sıralamasında dünyanın en önde gelen ülkeleridir. Uzun süreli kesintisiz eğitim uygulayan ABD, Fransa, İngiltere yine eğitim sıralamasında üst

sıralarda yer alan ülkelerdir. Kesintili eğitim uygulayan Almanya ve Avusturya ise eğitim göstergelerinde, hızla Avrupa'nın alt sıralarına doğru inmektedir.

Tam Gün Eğitim

CHP'nin kesintisiz eğitim kadar üzerinde ısrarla durduğu bir diğer konu da tam gün eğitimidir. Okul, sadece bir bilgi aktarma kurumu değildir. Okul aynı zamanda bir toplumsallaşma ortamıdır. Okulda bilişsel becerilerin yanı sıra yurttaşlık, sosyal ve kişiliğin gelişmesine yönelik pek çok etkinlik yapılmaktadır. Bu nedenle tüm gelişmiş ülkelerde okulda geçen süre hem artırmakta, hem de daha nitelikli hale getirilmektedir. CHP'nin önerdiği tam gün eğitim sistemi, okullardaki sosyal altyapının geliştirilmesini ve sanat, spor gibi ders dışı etkinlik alanlarının zenginleştirilmesini de kapsamaktadır. Böylece, tam gün eğitim, devlet okulları ile özel okullar arasındaki nitelik farklılıklarını ve eğitim sistemimizdeki eşitsizlikleri azaltacak, eğitimdeki niteliğin artırılmasına da katkıda bulunacaktır.

Eğitimde Nicelik ve Nitelik Sorunu

Türkiye'de eğitim sisteminin en temel iki sorunu olan nitelik düşüklüğü ve artan eşitsizlik, CHP'nin *Eğitim: Eşit Fırsat Yaşam*

Boyu Öğrenme raporunda ayrıntılı olarak irdelenmiştir. On iki yıllık AKP iktidarı döneminde nitelik konusunda hiçbir önemli ilerleme sağlanamamıştır. Eğitim sisteminde var olan büyük eşitsizlikler giderek derinleşmiştir. Oysa eğitimde her çocuk ve her genç için fırsat eşitliği sağlanmadan insani, toplumsal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak mümkün değildir.

AKP iktidarında nitelik konusunda hiç bir önemli ilerleme sağlanamamış, eğitim sisteminde var olan eşitsizlikler giderek derinleşmiştir.

Türkiye'de sekiz yıllık eğitim uygulaması önemli başarıları beraberinde getirmiştir. Konuya ilişkin bir araştırma, Türkiye'de halkın yüzde 85'inin sekiz yıllık zorunlu eğitim ile ilgili bir sorun yaşamadığını ve bu sistemden memnun olduğunu göstermektedir. Son on beş yılda okullaşma oranı önemli ölçüde yükselmiştir. Bu başarının altında yatan temel neden sistemin kesintisiz olması ve örgün eğitim kapsamında uygulanmasıdır. Ancak, nitelik bakımından durum çok farklıdır. 2012 PISA değerlendirmelerine göre, öğrencilerimiz matematik ve temel bilimlerde kendi yaş grupları ile kıyaslandığında OECD ülkeleri arasında alt sıralarda yer almaktadır.

Araştırmalar okul türü, bölge, kır/kent ve ailenin gelir durumundan kaynaklanan eşitsizliklerin giderek arttığını açıkça

ortaya koymaktadır. Eşitsizlik, Türkiye’de eğitimin en belirleyici özelliği haline gelmiştir. Büyük şehirlerde ailelerin katkısı ile uluslararası ölçüklere göre başarılı öğrenci yetiştiren okullarımız mevcuttur. Buna karşılık okulların çoğunda sosyal çevre ve fiziki altyapıdan kaynaklanan büyük sorunlar yaşanmaktadır. Uzmanlar, bu okullarda öğrencilerin yalnızca bilgi ve iletişim yetilerinde değil, temel eğitim kapsamında da çok büyük yetersizlikleri olduğuna dikkat çekmektedir. 4+4+4 Yasası’nın görüşüldüğü üst komisyonda, eğitim bilimcilerinin bu konulara ilişkin olarak dinlenmesi CHP tarafından önerilmiş, fakat öneri AKP’li yetkililer tarafından reddedilmiştir. AKP, getirdiği yasa ile nitelik ve eşitsizlik sorunları üzerine gitmek yerine tartışmayı dar bir ideolojik alana hapsedmektedir.

Nitelikte AB Kriterleri

Avrupa Birliği’nin temel yeterlilikler kavramı, bilgi toplumunda her bireyin edinmesi gereken bilgi ve becerileri kapsamaktadır. Bu çerçevede belirtilen sekiz temel yeterlilik şunlardır: (1) İletişim: Dinleyerek, okuyarak, konuşarak ve yazarak duygu, olay ve kavramları ifade etme, (2) Yabancı dil, (3) Matematik, bilim ve teknoloji yeterliliği: Sorun çözebilme, bilimsel ve teknolojik bilgiyi anlama, (4) Dijital yeterlilik: Bilişim teknolojilerini etkin kullanma, (5) Öğrenmeyi öğrenme, (6) Sosyal ve yurttaşlık odaklı beceriler: Bireyin toplumsal ve siyasal hayata etkin katılımı, (7) İnisiyatif ve girişim yeterliliği: Fikri eyleme dönüştürme becerisi, etik değerler,

yönetişim bilgisi, (8) Kültürel farkındalık ve ifade: Fikir, deneyim ve duyguların sanat ve edebiyat yoluyla ifadesi.

Bu beceriler kişisel yeti, sosyal içirme ve aktif yurttaşlığı geliştirmektedir. Üretkenlik, yenilikçilik ve rekabetçiliği artırmaktadır. Bireyin değişen çalışma dünyasına uyumunu kolaylaştırmaktadır. Bu temel yeterliliklerde belirli bir olgunluğa erişilmesi için gerekli zaman temel eğitimin süresinin de belirlenme ölçütüdür. Çocuklarımızı ve gençlerimizi, AB’de ve dünyada öne çıkan bu özellikleri dikkate alarak yetiştirmek, tüm kurumların ve yetişkinlerin en büyük sorumluluğudur. Zorunlu temel eğitimin en az sekiz yıl olması, tam da bu amaçları gerçekleştirmek için gereklidir.

Yapılan çalışmalar, Türkiye’de öğrencilerin sadece Avrupa ölçütlerine göre değil, benzer ülkelere göre bile ne kadar zayıf eğitildiğini göstermektedir. Matematik ve iletişim bilgilerindeki yetersizliğimizi

PISA sonuçları açıkça ortaya koymaktadır. TEPAV Raporu da yabancı dil konusunda Türkiye'nin 44 ülke içinde 43'üncü olarak, Brezilya, Çin, Güney Kore gibi gelişmekte olan ülkeler bir yana; Şili, Endonezya ve Suudi Arabistan'ın bile gerisinde kaldığını göstermektedir. AKP'nin, Türkiye'nin uluslararası rekabet gücünü artıracak iddiası ile gündeme getirdiği yasada, tüm bu konularda nasıl kapasite artırılacağına dair hiçbir ipucu bulunmamakta ve bu yönde hiçbir somut adım atılmamaktadır.

En Az Sekiz Yıl Eğitim Neden Gerekli?

21. yüzyılda, işgücü talebinin niteliği ve işgücünün sahip olması gereken vasıflar hızla değişmektedir. Çalışanların çok büyük bir bölümü için tüm yaşamını aynı işyerinde ve aynı işkolunda geçirme ihtimali giderek ortadan kalkmaktadır. Araştırmalar, günümüzde eğitim çağında olan gençlerin erişkin yaşamları boyunca mesleklerini ortalama yedi sekiz defa değiştirmek zorunda kalacaklarını göstermektedir. Erken yaşta bir meslek sahibi olup yaşam boyu çalışarak o meslekte emekliye ayrılma, istisnai bir durum haline gelmektedir. Yeni sanayiler ve gelişen sektörler dar bir alanda uzmanlaşmış çalışanlara gereksinim duymamaktadır. Bu sektörlerde daha çok, eleştirel düşünebilen, sorun çözme yetisi gelişmiş, yaratıcı, iletişim becerilerine sahip ve özellikle dijital alanda etkin elemanlar talep edilmektedir. İşgücünde aranan temel özellik dar uzmanlık değil, geniş bir alana yayılabilen dönüştürülebilir becerilerdir. Diğer bir deyişle, ileri yaşlarda dahi kısa bir eğitim sürecinin ardından yeni mesleğin

gereksinim yerine getirebilen insanlara gereksinim duyulmaktadır. Henüz on yıl önce var olan mesleklerin çoğu günümüzde ortadan kalkmış durumdadır. On yıl sonra da bugün geçerli olan birçok mesleğin kaybolacağı düşünülmektedir. Tüm bu değişim göstermektedir ki mesleki eğitime genel yaklaşım artık AKP'nin benimsediği çiraklık eğitimi değildir.

Kalkınma ve eğitimde küme düştük	Dünyada ülke sayısı	Türkiye'nin sıralamadaki yeri
Kişi Başına Düşen Gelir	190	65
İnsanı Gelişmişlik Endeksi	187	90
Eğitim: PISA-Fen	65	44
Eğitim: TIMMS-Matematik 4	50	35
Eğitim: PIRLS-Okuma	35	28
Eğitim: TOEFL	162	116
Küresel Rekabet-Temel	148	56
Küresel Rekabet-Üretim	148	45
Küresel Rekabet-İnovasyon	148	47
Global İnovasyon Endeksi	142	68
Global Yaratıcılık Endeksi	82	68
Küresel Cinsiyet Uçurumu	136	120

Dünyada eğitim sisteminin başarılı olduğu tüm örneklerde mesleki eğitimle ilgili alan belirlemesi ileri yaşlarda yapılmaktadır. İngiltere ve ABD'nin yanı sıra, Norveç ve Finlandiya gibi eğitimde başarılı ülkelerin hepsi, mesleki eğitimi orta öğretim sonrasına bırakmaktadır. Kalkınmada Türkiye'ye benzer niteliklere sahip olan ve iyi bir örnek teşkil edebilecek Güney Kore'de, zorunlu ve tek müfredatlı eğitim dokuz yıldır. Mesleki eğitim dokuz yıllık zorunlu eğitim sonrasında başlamaktadır. Kırsal kesimde bu süre bir yıl daha uzatılarak geleneksel nedenlerle okuldan ayrılmaya karşı önlem alınmaktadır.

Bu ülkelerde meslek seçiminin on beş yaş sonrasında ertelenmesinin iki temel nedeni vardır. Öncelikle on beş yaşından küçük bir öğrenci, henüz psiko-sosyal, duygusal ve bilişsel yönden tam olgunlaşmış olarak kabul edilmemektedir. Öteyandan, gelişmiş ülkelerde bireyler, yaşamları boyunca sık sık meslek değiştirmekte ve bu sebeple yeniden eğitilmektedir. Bu nedenle, bireyin problem çözme, iletişim kurma ve öğrenmeyi öğrenme gibi yetilere sahip olması şart olarak görülmektedir. İşgücü talebi, dar bir alanda aşırı uzmanlaşmış meslek sahiplerini değil, yaşam boyunca işgücü piyasasını değerlendirip kendi kariyerini buna uydurabilen bireyleri ön plana çıkartmaktadır. Bu çerçevede gelişmiş ülkeler uzmanlığı daha ileri yaşlara ötelemektedir. Nitekim 1997 yılında mesleki eğitimi üç sene erteleyen Türkiye, TIMSS değerlendirmesinde 1999 ve 2007 yıllarında matematik ve fen sonuçlarını, sırasıyla 21 ve 17 puan yükseltmiştir.

Türkiye’de mesleki eğitimin sorunları ve vasıflı işgücü ihtiyacı, zorunlu eğitimi kısaltarak ve meslek seçimini erkene çekerek çözülemez. Tersine, erkene çekme mesleki eğitim sorunlarımızı daha da derinleştirecektir.

Türkiye’de mesleki eğitimin sorunları ve vasıflı işgücü ihtiyacı, zorunlu eğitimi kısaltarak ve meslek seçimini erkene çekerek çözülemez. Tersine erkene çekme

mesleki eğitim sorunlarımızı daha da derinleştirecektir. Ayrıca birçok gencimizi de erken yaşta yanlış tercihle karşı karşıya bırakacaktır. En az sekiz yıllık temel eğitim verilmeden başlatılacak mesleki eğitim, Türkiye’yi dünya standartlarına göre vasıfsız işgücü yetiştiren bir ülke haline getirecektir. AKP’li yetkililer, 4+4+4 sisteminin eğitimde buna benzer temel sorunları nasıl çözeceğine ilişkin tek bir açıklama sunamamaktadır.

CHP Ne Öneriyor?

Bütün ülkeler eğitim sistemlerini değişen koşullara ve ihtiyaçlara bağlı olarak geliştirmekte ve değiştirmektedir. Ancak bu değişiklikler, ulusal ve uluslararası kuruluşların titiz bilimsel çalışmalarına ve yönetim anlayışı çerçevesinde yürütülen tartışmalara dayanmaktadır. Yeni bir sistem önerilirken mevcut sistemin güçlü ve zayıf yönleri iyi değerlendirilmelidir. Sorunlar tespit edilip çözümler titizlikle ve geniş katılımı ile belirlenmelidir. 4+4+4 Yasası bu aşamaların hiçbirinden geçmeden hazırlanmış olup, dar bir kesimin önceliklerini tüm topluma dayatmaktadır.

Üstelik kanunla getirilen değişiklikler, başarılı dünya örnekleri ile çelişmekte ve eğitimde yeni gelişen eğilimlere ters düşmektedir.

CHP, Türkiye'nin başarılı örnekler arasına girmesi için, eğitimde atılması gereken bazı temel adımları ana hatlarıyla şöyle sıralamaktadır:

- Anayasal bir hak olan parasız eğitimin tesisi için katkı payı uygulaması kaldırılmalıdır.
- İkili eğitim ortadan kaldırılarak, tüm eğitim kademelerinde "tam gün" eğitime geçilmelidir.
- Temel yeterlik düzeyinin altındaki çocuk oranının yüzde 15'in altına düşürülmesi hedeflenmelidir.
- Öğretmenlerin ve idarecilerin niteliklerinin, değişen dünya koşulları ve gelişen teknolojilere uyum sağlayabilecekleri şekilde yükseltilmesi sağlanmalıdır.
- Kalabalık gruplarda yürütülen "birleştirilmiş sınıf" uygulamalarına son verilmelidir.
- Okullar arasındaki altyapı farklılıkları

azaltılmalı, teknolojik altyapının geliştirilmesinin yanı sıra, çocukların çok yönlü yetiştirilmesi için oyun ve spor alanlarının, bahçelerin, sınıfların ve kültürel etkinliklerin geliştirilmesine önem verilmelidir.

Eğitimalanında, bilimsel çalışmalar, gelişmiş ülkelerdeki örnekler ve uzman görüşleri doğrultusunda politika geliştirilmelidir. Bu verilere ek olarak, toplumun taleplerinin ve önceliklerinin belirlenmesi de büyük önem taşımaktadır. Bu anlayışla, 4+4+4 Yasası gibi bir değişiklik yapılmadan önce mümkün olan en geniş katılımı bir Ulusal Eğitim Çalıştayı düzenlenmelidir. Eğitim sistemimizdeki uygulamaların ne oranda başarılı olduğunun belirlenmesi için etki değerlendirme çalışmaları yapılmalıdır. Bu çalışmalarda, AB eğitim kriterleri esas alınarak, AB standartları ile uyum sağlanması hedeflenmelidir. Orta vadede uluslararası başarı belirleme testindeki (PISA) ortalama puanlarımızın, OECD ortalamalarının üzerine çıkarılması hedeflenmelidir. Eğitim alanında yapılan düzenlemeler tüm paydaşların bilgilendirilmesi ve görüşlerinin alınması yoluyla gerçekleştirilmelidir.

CHP, Türkiye'de bir yılı zorunlu olmak üzere parasız okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılmasını ve zorunlu eğitimin toplam süresinin uzatılmasını savunmaktadır.

Tüm bu ölçütler ışığında CHP, Türkiye’de bir yılı zorunlu olmak üzere parasız okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılmasını ve zorunlu eğitimin toplam süresinin uzatılmasını savunmaktadır. Temel eğitim aşamasının kesintisiz olarak sunulması olmazsa olmaz bir önceliktir. “Genel ortaöğretim” ve “mesleki-tekniik ortaöğretim” ana yapılarının lise aşamasında oluşturulması, öğrencilerin doğru yaşam tercihleri yapmaları ve işgücü talebinin gerektirdiği niteliklerde çalışanların yetiştirilmesi için gereklidir.

CHP, eğitimin temel iki hedefi olan eşitlik ve niteliğin yükseltilmesi için zorunlu temel eğitim süresinin, en az kesintisiz sekiz yıl olması gerektiğini savunmaktadır.

CHP için, eğitimde niteliğin artırılması ve eşitsizliklerin azaltılması temel amaçtır. Bu amaç için, önerilen eğitim modeli, bir yıl okul öncesi eğitim, sekiz yıl kesintisiz temel eğitim ve meslek eğitimini de içeren dört yıl lise düzeyinde eğitim, yani 1+8+4 modelidir. AKP’nin uygulamak istediği eğitim sistemi, fırsat eşitliğini yok edecek, sınıfsal farklılıkları derinleştirecek ve yoksul aileleri daha da yoksullaştıracaktır. CHP, ne demokrasimizin yok edilmesine, ne de çocuklarımızın geleceğinin çalınmasına izin vermeyecektir. Bu doğrultuda mücadelesini demokratik yöntemlerle ve hukuk yoluyla sürdürmeye de devam edecektir.